

De mare a mare

Narrativa

Manual de la mala mare

Kate Long
Traducció de Concepció Iribarren
Proa, Barcelona, 2005

Joan Agut

Kate Long és una escriptora anglesa, al llindar de la quarantena, que ha estat mestra. Està casada i té dos fills. *Manual de la mala mare* és la seva primera novel·la. En certa manera sorprèn que Kate Long sigui una novel·lista debutant atesa la perfecció de l'estructura formal de la seva primera obra i la profunditat psicològica que revela.

Manual de la mala mare és la història de tres dones: àvia, mare i filla que travessen un període especial de llurs vides. L'àvia és una persona malalta que, a més de dur un anus artificial, pateix demència senil. És una pertorbació intermitent que es compagina amb moments de lucidesa. L'àvia, al final de la vida, recorda el seu passat de dona proletoària, amb una família desestructurada i amb la figura del seu germà petit, que va morir d'accident quan era un nen. La mare, Karen, és una dona divorciada, que treballa mig dia i que dedica la resta del temps a tenir cura de l'àvia, la seva mare. Tot i que només té 33 anys, és una dona envellida, derrotada per la vida, que en el seu fur intern no ha renunciat a l'amor. Però és una persona atrapada entre una àvia malalta i una filla adolescent esquerpa i solitària. La filla, Charlotte, de 16 anys, és una estudiant brillant que procura desfer-se de la càrrega de la virginitat. I ho aconsegueix, sense plaer, amb la intervenció

Tres dones de tres generacions. KAZUHIRO NOGI / AFP

d'un company d'institut, que acabarà resultant un penques irresponsable.

La imminència de l'arribada d'una criatura trastornarà la vida de les tres dones. La mare, que intenta descobrir la personalitat de la seva mare biològica —és adoptada— tindrà una gran decepció i tornarà a prop de la filla en el moment del part. Charlotte parirà un fill i s'enfrontarà a la immaduresa i compartirà l'aventura de la maternitat amb un company de l'escola, amb el pare més o menys recuperat, amb la mare reconciliada amb la filla i amb l'àvia poc abans que hagi de ser ingressada en un asil.

'*Manual d'una mala mare*' és una interessant i a estones divertida apologia de la maternitat. La personalitat de les tres dones es veu modificada amb l'aparició d'un nadó, tot i que cadascuna continuï suportant la pròpia problemàtica. Dels tres personatges, Karen és el més ben perfilat, potser perquè és el més dramàtic. Un dramatisme, per altra banda, gens tràgic. Simplement es tracta del dolor interior d'una dona sola que no ha renunciat a l'amor, però que aquest li fuig de les mans quan intenta trobar un home.

La novel·la posa en relleu el distanciament i la

incomunicació relativa entre tres generacions que viuen en mons diferents, amb psicologies contraposades. Kate Long reflecteix molt bé els usos i costums de la classe mitjana anglesa d'una petita població. Les figures masculines, tot i ser una mica marginals, també són força ben perfilades: el seductor deshonest, el pare divorciat que enyora la família i l'amic lleial que acabarà volent-se casar amb la jove mare.

Dèiem més amunt que l'estructura de la novel·la està molt ben travada. Els editors han cregut convenient utilitzar un tipus de lletra diferent per quan parla o reflexiona cada personatge, cosa que considerem supèrflua, perquè les veus de cada una de les dones són prou identificables per si mateixes. En aquest sentit, totes tres dones, l'àvia, la mare i la filla, tenen una personalitat característica, cosa que converteix la novel·la de Kate Long en una obra de personatges.

Manual de la mala mare és una novel·la remarcable que no solament interessarà al públic femení, qualsevol lector amant de la bona literatura no en sortirà decebut. La traducció de Concepció Iribarren està molt ben feta.

El pa irònic de cada dia

Poesia

Vint-i-dos poemes

Salvador Giralt
Emboscall, Vic, 2005

Xènia Dyakonova

La majoria dels poemes moderns estan preocupats bàsicament per les qüestions còsmiques i per les profunditats insondables dels sentiments. És per això que poques vegades presten atenció als objectes de la vida quotidiana, i passen per alt la seva substància poètica inescrutable.

Salvador Giralt és una excepció: els protagonistes de la seva poesia són el cafè, el cava, els pastissets de mel, els balls de poble, el viatge en avió... Els canta, els descriu i els ridiculitza amb una ironia més o menys bonhomiosa, en un to que oscil·la entre la facècia frívola i el grotesc mordaç. De passada, en la caldera bullent de la seva poesia hi aboca l'amor i el

desig, tractats amb una barreja de delicadesa i sarcasme, la por i la mandra, glorificats com divinitats paganes, els topònims exòtics i els símbols de la realitat moderna. Els poemes de Giralt es caracteritzen per un sentit de l'humor implacable, i també una gran varietat mètrica, que inclou ritmes populars, d'una agilitat ingràvida, i versos llargs i grandiloqüents impregnats d'un alè gairebé èpic. A més a més, cal destacar unes rimes internes, volgutament barroeres, que accentuen la ironia. El vocabulari de Giralt és ric i espontani, i sovint fa pensar en Jaume Roig.

Però on més es manifesta el sentit de l'humor i l'enginy del poeta és en la tria dels epígrafs que precedeixen cada poema: els manlleva als trobadors i a Petroni, a la *Moderna Enciclopèdia Industrial* i als escrits sobre les rajoles d'un bar de Vic. Això darrer és el millor: "Els homes han de ser com el cafè: bons, forts, calents".

El cafè inspira part de la poesia de Giralt. MARIA SOSTRES

Prestatgeria

Recerca del bolet

Caçadors de bolets. La guia
Enric Gràcia. La Magrana
Barcelona, 2005

Aquest llibre, basat en el programa de TV3 del mateix títol, exposa tots els criteris necessaris per caçar bolets, i ho fa de manera didàctica, assequible, rigorosa i, sobretot, molt pròxima a la manera de parlar i de ser dels bons boletaires, autèntics protagonistes del volum. Amb aquesta guia, plena de fotografies i dibuixos, aprendrem a identificar les espècies de bolets comestibles més freqüents a Catalunya, a diferenciar les varietats tòxiques més perilloses i a transportar-los, cuinar-los i conservar-los. P.T.

Poesia espiritual

Paraules des del silenci
Laia de Ahumada. Publicacions de l'Abadia de Montserrat
Barcelona, 2005

Poemari de contingut espiritual dividit en tres parts (*La postura del cos*, *La respiració* i *L'obertura del cor*) i un epíleg i amb il·lustracions etèries de Blanca Martí. A més de la introducció de l'autora, obren el llibre tres pròlegs. *Des dels exercicis de sant Ignasi* (Xavier Melloni), *Des del ioga* (Montse Barangé) i *Des del zen* (Berta Meneeses). Poemes sobre la universalitat de l'home. S.V.

Artista biografat

Vull ser pintor... Antoni Miró
Carles Cortés. Tres i Quatre
València, 2005

Amb pròleg d'Isabel-Clara Simó, aquest llibre, amb una edició molt acurada, repassa la vida i l'obra de l'artista Antoni Miró, pintor i escultor nascut a Alcoi el 1944. L'autor de la biografia, Carles Cortés, també ho és de llibres sobre Mercè Rodoreda i de dues novel·les: *Veu de dona* i *Marta dibuixa ponts*. S.V.

La vall dels pintors

La vall de la Pera
Henry i Dídac Ettinghausen
Diputació de Girona, 2005

Basat en la recerca de documents inèdits i en converses mantingudes amb els veïns dels quatre nuclis del municipi de la Pera (la Pera, Púbol, Pedrinyà i Riuràs), els seus autors, Henry Ettinghausen (Hampton, 1940) i Dídac Ettinghausen (Southampton, 1968) ens ofereixen la història d'aquesta vall, en la qual va viure el general Savalls i els pintors Bernat Martorell i Salvador Dalí, entre d'altres personalitats. P.T.

Àcida saliva

Poesia

Quan salives

Pau Vadell i Vallbona
Premi Bernat Vidal i Tomàs 2005
Pròleg d'Antoni Artigues
Moll. Palma, 2005

Jordi Llavina

És difícil que un primer llibre de poemes no sigui afectat. En una *opera prima*, hi acostuma a haver coses ridícules, massa paraules esdrúixoles: l'expressió (pretensiosa), la tria de temes (àmplia i carregosa), el punt d'egolatria que hi aboca el poeta novell (d'estricta compliment). No és el cas de *Quan salives*, que em sembla un llibret amb un punt gamberro molt saludable. Un llibre compost a mitges entre el cervell i l'entrecuix, dinàmic, crític.

Vadell forma part de la selecta societat literària que cerca "el punt cardinal, / la sinceritat de la paraula", i d'una generació postimparable que promet grans aventures líriques (amb Irene Tarrés i Àngels Gregori, entre d'altres). Com el jove Rimbaud, "de petit corria pels rostolls". La seva comesa, ara per ara, està exempta de l'impost del temps (va néixer el 1984). Però els seus poemes conviden la gent a dir-hi la seva. Els punts cardinals de les seves lectures poètiques són segurs, i, com en Blai, Vadell vol seduir el món des del seu refugi (com Brossa, està enderiat a fer sumaris as-

trals; i a topografiar els somnis, a la manera de Bauçà: aquest és el seu llinatge). Accions tan quotidianes com cordar-se les sabates i xiular ran de mar adquireixen un vernís gairebé sagrat (Blai Bonet també en sabia molt, de jugar amb el sagrat, i d'enredar-s'hi). De vegades, un vers ens informa que algú s'omple les butxaques de sal. El poeta es mostra càustic amb la "bona gent / afecionada al joc del monopoli a gran escala". No només declara, sinó que condemna. De "ca nostra", en diu això: "matèria de buidor literal, plena de semàntiques ambigües". Un llibre intel·ligent, que puny.